

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Quibusnam personis pecunia isthæc distribui debeat. Rejecta Gothofredi conjectura. Explicatur cui usui esset illa pecunia, ex ipsis Novellæ CXXIII. verbis. Enthronisticorum & Annatarum discrimen.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

I. **EXCIP**I potest adversus nostram sententiam, Annatarum usum esse abrogatum auctoritate Pragmaticæ Sanctionis, sed iterum introductum per Concordata. Ut intelligatur quanta sit vis hujus objectionis, materia isthæc accurratè tractanda est; præsertim cum de ordinationibus agamus, ad quas Annata pertinent. Verum ut materia hæc melius intelligi possit, inquirendum videtur in origines Annatarum, sed ita ut eodem tempore adnotemus quid turbarum variis seculis excitaverint ij qui eas aut similia jura introduxerunt.

Vide Cassiodor.
lib. 3. Variar.
epist. 15.

Vide lib. 3. cap. 13.
§. 5.

Vide Phorium in
Bibl. lib. 1. cap. 96.

Concil. Chalced.
cap. 2.

Lib. 1. Juris Graeco-Romani.

II. Avaritiam hujus mali originem esse non ambigo; quod seculo quarto cœpit invalescere, sed damnationis sententia percussum est in Concilio Chalcedonensi. Antoninus Episcopus Ephesi venundabat ordinationes Episcoporum, secundum valorem annuum reddituum Ecclesiæ, *pro modo reddituum*, ut ait Palladius in vita Chrysofomi. Sanctus Ioannes Chrysofomus Concilium Ephesi coëgit: in quo abusus ille damnatus est, quod contrarius esset expressis verbis sacrae Scripturae. Episcopi verò sic ordinati depositionis pœnam subire, tametsi dicerent se pecuniam dedisse secundum consuetudinem. Pecuniam tamen suam repetere ab heredibus Antonini, qui lite pendente excefferat è vita, permissum illis fuit. Corruptio illa impulit Synodum Chalcedonensem ut depositionis pœnam eis intenteret qui pretio ordinarent Episcopos aliòsve Clericos, aut ministros in Ecclesia constituerent; quod avaritia sua eos impelleret ad vendendam gratiam, *ἢ ἡ ἀποστολὴ δωρεάν*, id est, id quod gratis debet dari. Ceterum adnotandum est, ea tempestate ordinationes ita peragi solitas ut eodem tempore quo quis ordinabatur, certæ cuiusdam Ecclesiæ assignaretur, quo fit ut ordinatio comprehenderet & manuum impositionem & beneficij provisionem. Paulò post hanc prohibitionem fraudibus & dolis agi cœptum est adversus eam, data videlicet pecunia post ordinationem. Vivebat tum, id est, ad annum CDLXIX. sub Leone Imperatore, Gennadius Episcopus Constantinopolitanus, qui fortiter restitit huic fraudi, ac pœnas à Concilio Chalcedonensi decretas intendit, injeçto anathemate. Decretum ejus, quod in Synodo patriarchali CP. repertum est, argumentum damnandi hunc abusum sumit ex verbis Christi; qui Apostolis suis præcepit ut quod gratis acceperant, gratis darent. Addit, mandatum illud ad Episcopos porrigi. Porrò oportere illud sequei simpliciter & ad litteram, non autem elude-

re sophisticis argutiis, ut fiebat, ne in opus plenum alexæ & periculi se darent præcipientes. Verba enim, inquit, evidentissima sunt, nec diversas explanationes admittunt. Unde concludit non licere pecuniam dare, neque ante ordinationem, nec postquam ea peracta est, eamque esse mentem Concilij Chalcedonensis: *Sed nec ante tempus ordinationis, nec post, dare concedit*. Abrogat autem contrariam consuetudinem, quæ paulatim recepta erat in provincia Galatiæ: *Ἐδὲ τὸ πρὸς τὸ χειροτονίας, οὐδὲ ἐξ ἡ χειροτονίας ἀποδοῦναι τὸν ἀπὸ τῆς χειροτονίας τῶν χειροτονίας δωρεάν χρῆματα συλλαβεῖν.*

III. Ævo Justiniani, & octuaginta annis post Gennadium, invaluerat consuetudo, quam princeps ille Novella constitutione firmavit; ex qua videntur traxisse originem taxationes Cancellariæ; nimirum ut Episcopi, postquam consecrari fuerant, pro inthronizatione sua certam pecuniæ summam darent, quæ in hac constitutione præscribitur. Pontifex Romanus, ceterique Patriarchæ, ac Metropolitanæ, & Episcopi, consueverant eam pecuniæ summam tradere Archipresbytero & Archidiacono ordinatores, ut eorum curâ distribueretur iis qui illam accipere debebant secundum consuetudinem; ea tamen conditione adjecta, ut si quis aliquid ultra acciperet, in triplo componeret Ecclesiæ. Taxatio autem illa modum non excedit. Quippe ea quæ solvenda incumbit Episcopo Romano & ceteris Quatuor Patriarchis, quæ haud dubiè omnium major est, coercetur ad viginti libras auri, id est, ad mille quadringenta scuta, nisi consuetudo obtineat ut minor ab eis summa exigatur. Aliæ infra mediocritatem consistunt; quarum nonnullæ ad duo vel trecenta scuta porriguntur, quædam ad quinquaginta.

IV. Quæri solet quibusnam personis pecunia isthæc distribui debeat. Gothofredo, in Notis ad hanc Novellam, suspicatur eam debuisse impendi in utilitatem Ecclesiæ & alimoniam pauperum; cum mos ille obtineret ut traderetur Archipresbytero & Archidiacono, quibus ea cura incumberebat. Sed conjecturis opus non est ubi legis verba aperta sunt. Illa quippe docet partem ejus pecuniæ distribui solitam Episcopis qui in consecratione aderant, aliam verò Clericis & Notariis qui in ea ordinatione ministrabant, & diplomata conficiebant. Primum illud jus à Justiniano vocatur *intronificam*, quod Iulianus Antecessor vertit *carbedratium*. Aliud verò dicitur *συλλαβια*, vel *consuetudo*. Hæc vocabula indicant prætextum quo illi utebantur ut pecuniam illam reciperent.

perent. Nimirum ab Episcopis accipiebatur pro inthronistico & cathedratico, quod nos installationem vocamus, non autem pro consecratione; à Clericis verò pro ministerio suo in consecratione, & pro salario expeditionum. Nam ea pars pecuniæ quæ decidebat Episcopis, eo prætextu accipi potuit, quò sumptibus itineris consuleretur. Quippe ex diversis provinciæ locis congregandi erant; & mora faciendâ erat pro examine electionum ac consecratione. At istud congiarij genus, & modicum subsidium, quæ à Iustiniano probantur, multùm aberant ab Annatis, quæ ad immensam pecuniæ vim porriguntur, & aliunde Officiariis Curiæ Romanæ donantur pro confirmatione electionis, cum cathedratica illa à Iustiniano probata tribuerentur ad levandos sumptus qui incumbant Episcopis qui celebrabant ordinationem.

V. Sed in hoc negotio in primis observanda est Principis auctoritas, quæ in hac constitutione emicat; qui salariis & congiariis modum præscribit ab Episcopis Ecclesiarum quæ in Imperio sunt persolvendis. In quo illud quoque animadvertendum est, eum duabus de causis, quæ pertinent ad jurisdictionem secularem, quæque duobus verbis in hac Novella explicantur; potuisse hanc legem condere pro taxatione illa. Prima ratio petitur ex eo quòd cavendum est ne reditus Ecclesiarum alieno aere prægraventur, quod contrahi necessum esset, si solutiones illæ modum excederent. Secunda verò, ne sacerdotia fiant venalia, quòd Principis officium sit punire crimina, exempli causa simoniam, & ejus effectus impedire: *Igitur jubemus hæc omnibus modis observari; ut non ex talibus occasionibus Ecclesiæ debitis prægraventur, & sacerdotia venalia fiant.* Ceterum ea constitutio eò majoris momenti est, quòd Ecclesiam quoque Romanam ut ceteras complectitur; præsertim cum à beato Gregorio laudetur & approbetur, quamvis aliam ob causam.

VI. Aliam quoque pravam consuetudinem invexerant Episcopi, nimirum ut aliquam pecuniæ summam acciperent ab Episcopis à se consecratis. Id deinceps fieri prohibet eadem Novella constitutio Iustiniani, quæ tamen permittit ut Clerici ordinati & in Ecclesia intitulati solvant salaria consueti iis qui in hujusmodi ordinationibus ministrant; ea tamen lege, ne illa excedant reditum unius anni: *Vnius anni diaria non excedentes pecuniæ præstet*, ut interpretatur Iulianus, quod non excedebat centum aut centum quinquaginta libras Turonenses. Quippe ea tempestate Clericis assignati non erant

certi reditus; sed eis quædam reditus portio, velut pro salario, præbebatur è publico. Vnde sequitur id trahi non posse in consequentiam quoad Annatas episcopatum aut monasteriorum, quæ ad immensam pecuniarum vim assurgunt. Sanè Iustinianus non concessit ut reditus unius anni persolverentur pro magnis illis Beneficiis; sed aliqua tantum pecuniæ summa quæ infra mediocritatem subsistit, eisque modus impositus est in capite tertio hujus Novellæ; adeo ut episcopatus quorum annui reditus non excedunt duas libras auri, hoc est, centum quadraginta quatuor scuta, liberi omnino censeantur ab omni solutione. Salaria à Clericis persolvenda vocantur *emphanistica*, vel *insinuativa*; quasi diceret, pecunia debita pro insinuatione & descriptione Clerici in libris & matricula Ecclesiæ. Consuetudinem illam in magna Ecclesia CP. tolerat Iustinianus, sed in ceteris eam prohibet. Quod non

VII. Iſaacius Comnenus Imperator, qui anno MLVIIII. imperabat in Oriente, præscribit secundum formam antiquam jura quæ Episcopis competunt propter ordinationem Clericorum, quæ non excedunt septem aureos nummos pro universis ordinibus usque ad presbyteratum inclusivè, quod jus vocatur *συνθησια*, id est, *consuetudines*, non autem *canonicum*, quod in hac Novella significat tributum quod unaquæque dioceseos parœcia pendit Episcopo proprio, sive illud sit pecunia, sive segetes. Tributum verò illud non erat in usu ætate Balsamonis, ut notat ipse Balsamo in responsione sua ad LVII. interrogationem Marci Alexandrini; ubi ait Episcopos nihil aliud accipere consuevisse à populis quam id quod ultro offerebatur: *ἀποδίδωμεν τῷ ὀρθοῦ καὶ ἀγαπῶντι τῆς ἐκκλησίας.*

VIII. Tributa ergo illa Principis auctoritate & consuetudine firmata: obtinuerant citra cujuslibet calumniam, donec sanctus Gregorius congregato Romæ Concilio anno DCCV. nihil unquam de ordinationibus dandum esse constituit *ex traditione chartarum*, id est, pro expeditione literarum ordi-

Nov. 16.

Iulian. Num. 19.

Lib. 1. Iuris Graeco-Rom. & ap. Balsamonem Tit. Nonnoan. c. 14.

Apud S. Gregor. Lib. 4. ep. 49.